

Sluitende aanpak Personen met verward gedrag Oost-Nederland

Okt. 2018

J. Jonker

Eindrapportage over de stand van zaken in Oost-Nederland

Veiligheidsnetwerk
Oost-Nederland

Sluitende aanpak Personen met verward gedrag Oost-Nederland

Oktober 2018

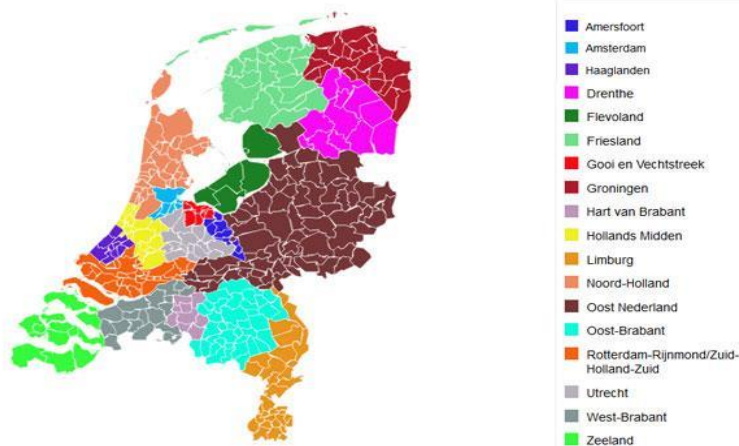
Eindrapportage over de stand van zaken in Oost-Nederland

In deze rapportage vindt u de resultaten van alle inspanningen die in Oost-Nederland geleverd zijn voor de aanpak voor personen met verward gedrag. Binnen de strategie 2015-2018 van het Veiligheidsnetwerk Oost-Nederland was het thema 'verwarde personen' een van de prioriteiten. Daarnaast kwam er aandacht vanuit het rijk voor deze doelgroep, eerst door het in het leven roepen van het aanjaagteam, later het schakelteam. De aandacht heeft in Oost-Nederland geleid tot meer focus op de doelgroep en een betere aanpak voor Personen met verward gedrag. Het project loopt ten einde en ondanks dat er de afgelopen tijd met veel energie en passie is gewerkt aan het verkrijgen van een sluitende aanpak voor personen met verward gedrag, is het niet af: Het effect van alle inspanningen voor zowel cliënten, familie als naasten, is nog niet overal zichtbaar. Veel projecten zijn nog niet afgerond en werkafspraken liggen nog niet altijd vast. Het vraagt nog een intensieve doorontwikkeling.

In deze rapportage geven we de stand van zaken aan binnen Oost-Nederland, waarbij we ingaan op de bouwstenen, de overlegstructuren en de pilots. Tenslotte wordt een aantal aanbevelingen gedaan aan de Veiligheidsregio Oost-Nederland over mogelijke vervolgstappen. In deze eindrapportage bieden we een overzicht van de stand van zaken van de verschillende bouwstenen, de verschillende pilots, overlegstructuren en formuleren we opgaven die ons nog te doen staan, toegespitst op de Veiligheidsregio Oost-Nederland.

Inleiding

Het Schakelteam Personen met verward gedrag heeft zich - in opdracht van de ministeries van VWS en JenV en de VNG – ten doel gesteld dat alle gemeenten en regio's op 1 oktober 2018 beschikken over een goed werkend systeem voor de ondersteuning van mensen die grip op hun leven (dreigen te) verliezen. In 2016 zijn er door het landelijke team zes verdiepingsregio's aangewezen, waarvan Oost-Nederland er een van was. Het doel van de verdiepingsregio Oost-Nederland komt overeen met de landelijke doelstelling: namelijk komen tot een sluitende aanpak voor personen met verward – en overlast gevend gedrag, binnen alle gemeenten in Oost-Nederland. Binnen Oost-Nederland een grote opgave, ook vanwege de omvang en diversiteit van deze regio: 78 gemeenten, verschillende sub regio's, 3,2 miljoen mensen, 1/5de deel van Nederland.

Stand van zaken Oost Nederland

Het afgelopen jaar kenmerkt zich door een periode waarin de regio's binnen Oost-Nederland een enorme stap voorwaarts hebben gezet om een sluitende aanpak te realiseren. Zowel ambtelijk als bestuurlijk is er een gezamenlijk urgentiebesef op gang gekomen, waardoor het besef is ontstaan dat de aanpak alleen kan slagen wanneer deze zowel vanuit zorg als vanuit veiligheid wordt aangepakt. De resultaten hebben zich vertaald in de voortgang op de bouwstenen. Maar daarnaast is er een aantal belangrijke procesmatige resultaten bereikt. De actieve betrokkenheid van de gemeenten in Oost-Nederland werd zichtbaar in de monitor die tweemaal is uitgevoerd door het Schakelteam. Een groot deel van de gemeenten (88%) heeft de vragenlijst ingevuld. Binnen Oost-Nederland lag dit percentage op bijna 96%. Hieruit blijkt dat een groot deel van de gemeenten actief werkt aan het thema 'personen met verward gedrag'. Uit de laatste monitor, gehouden in de zomer van 2018, is te zien dat er zichtbaar stappen zijn gemaakt binnen de verschillende bouwstenen, ten opzichte van een jaar geleden. De monitor biedt geen bruikbare informatie voor een terugkoppeling op het niveau van Oost-Nederland. Wel herkennen we ons in het landelijke beeld dat uit de monitor naar voren komt. De zorgen die er zijn over de structurele financiering van de inzet van ervaringsdeskundigen, de Crisiskaart, de 24/7 advies- en meldpunten, beoordelingslocaties en passend vervoer, vormen ook in Oost-Nederland een belemmering om tot borging van de aanpak over te kunnen gaan. Als uitdaging voor de komende periode komen de volgende punten uit de monitor: de verdere uitwerking van de verschillende elementen van melden; het in beeld krijgen van zorgmijders; de momenteel ervaren onduidelijkheid over de invulling van de regierol van gemeenten; het realiseren van passende (beveiligde) zorg en passend woonaanbod, rekening houdend met wachtlijsten; de landelijke bekendheid van de Crisiskaart en de vraag of succesvolle initiatieven overdraagbaar zijn naar andere gemeenten.

Binnen Oost-Nederland kennen we bovenstaande uitdagingen ook. De afgelopen periode heeft de focus echter voor een groot deel gelegen in het ontwikkelen en neerzetten van een goede stevige structuur en samenwerkingsrelaties, met het idee dat dit voorwaardelijk is aan het ontwikkelen van

de aanpak. In de afgelopen periode zijn de hieronder beschreven resultaten bereikt op het gebied van deze procesmatige en organisatorische thema

Plan van aanpak

Iedere regio heeft een regionaal plan van aanpak vastgesteld. In deze plannen staat beschreven welke bouwstenen gemeenten oppakken en welke bouwstenen regionaal worden opgepakt. Alle gemeenten in Oost-Nederland zijn aangesloten bij de regionale aanpak. Binnen Oost-Nederland vormen de veiligheidsregio's veelal het niveau waarop de regionale plannen zijn vormgegeven, behalve binnen de Veiligheidsregio Noord Oost Gelderland (NOG).

Deze regio betreft een dermate groot en uitgestrekt gebied, dat een regionaal plan geen recht doet aan de werkelijke situatie. Deze regio is onderverdeeld in de sub regio's Noord- Veluwe, Midden IJssel/Oost-Veluwe en de Achterhoek. Binnen de Oost-Veluwe is daarnaast nog een onderverdeling gemaakt in de NEO-gemeenten (Nunspeet, Elspeet en Oldebroek) en de HEP-gemeenten. (Harderwijk, Ermelo en Putten. De afgelopen periode heeft de GGD in alle regio's een prominente rol gekregen, veelal als regievoerder op regionale plannen. NOG is de enige regio waarbinnen de GGD alleen op een aantal bouwstenen een rol heeft. De regionol bij de GGD vergroot de kans op continuïteit en borging van de aanpak. Ook hebben bijna alle gemeenten in Oost Nederland een gemeentelijk plan van aanpak. De gemeenten Druten, Hengelo en Hof van Twente gaven in de monitor aan geen eigen plan van aanpak te hebben, inmiddels hebben ook deze gemeenten een plan van aanpak.

De afgelopen periode hebben we binnen Oost-Nederland stevig gestuurd om de gemeentelijke aanpak onderdeel te laten zijn van het beleid rond Maatschappelijke opvang & Beschermd Wonen. Deze sturing heeft ertoe geleid dat een ruime meerderheid van de gemeenten, in tegenstelling tot het landelijke beeld, de aanpak integreert binnen een breder beleidsterrein.

Structuur

In alle regio's is een overleg- en beslisstructuur, zowel ambtelijk als bestuurlijk, ontwikkeld. Dit was een van de doelstellingen waar we de afgelopen periode hard aan hebben gewerkt om dit gerealiseerd te krijgen. De structuur is binnen alle regio's verschillend; steeds afgestemd op de regionale situatie. Bijzonder is dat binnen Oost-Nederland de aanpak vanuit de veiligheidssector gestart is. Inmiddels wordt in alle gemeenten de aanpak vanuit zowel zorg als veiligheid opgepakt, waarbij zowel burgemeester als een wethouder portefeuillehouder zijn voor de aanpak. Binnen de regio Twente is opvallend dat het merendeel van de gemeenten een wethouder Zorg verantwoordelijk is voor de aanpak, dit terwijl juist in deze regio de aanpak lange tijd gedomineerd werd door een veiligheid gerelateerde insteek. De laatste regio's waar nog geen (bestuurlijke) structuur aanwezig was, waren de regio Twente en Gelderland-Midden. Binnen Gelderland-Midden bestond al lange tijd een goedlopend platform uit een breed samengestelde groep. Alle gemeenten en partijen uit zorg en veiligheid waren direct aangesloten en konden zichzelf direct informeren. Sinds begin 2018 is er vanuit het platform een stuurgroep geformeerd. Hiermee is binnen Gelderland-Midden een breed gedragen structuur ontstaan, die ervoor zorgt dat de aanpak in deze regio vanuit de platformbrede samenwerking, een goede impuls heeft gekregen.

Op het niveau van Oost-Nederland sluiten we voor de aanpak aan bij de Bestuurlijke Begeleidingsgroep en het Expertteam Verwarde Personen (van het Veiligheidsnetwerk Oost-Nederland). Het Expertteam is het afgelopen jaar tweemaal bijeen geweest, waarin de sluitende aanpak voor personen met verward gedrag een prominente rol op de agenda had. In de bestuurlijke nota voor Oost-Nederland, de *Veiligheidsstrategie 2019-2022*, zal het thema 'Kwetsbare personen' opgenomen worden. Dit biedt mogelijkheden om een aantal elementen uit de aanpak voor personen met verward gedrag op Oost Nederland niveau op te pakken. De laatste paragraaf laat zien welke thema's mogelijk opgepakt kunnen worden binnen het Veiligheidsnetwerk Oost Nederland. De doelstelling om in Oost-Nederland tot een dekkende organisatiestructuur te komen is bereikt.

Pilots

De Verdiepingsregio Oost is een regio meteen enorme carrousel aan projecten. Op dit moment zijn er vanuit de regio ruim 30 projecten aangevraagd bij ZonMw. Een aantal projecten is recent afgerond. Het merendeel bevindt zich in de uitvoeringsfase van het project. In de bijlage staan alle projecten die plaatsvinden op de verschillende bouwstenen. Naast de ZonMw projecten loopt er nog een aantal projecten die verwant zijn aan de sluitende aanpak voor personen met verward gedrag. Dit zijn projecten die onder andere gelieerd zijn aan de module Acute psychiatrie, het programma Continuïteit van zorg en EPA++.

In het schema staan de nieuwe, nog niet toegekende projecten, niet opgenomen. Het programma van ZonMw loopt door, dit betekent dat er ook nu nog projecten worden aangevraagd. Vanuit het veiligheidsnetwerk Oost-Nederland zijn de aanvragen Stuurkracht, RFPN en Projectleiding Oost Nederland aangevraagd. Deze projecten worden gemonitord door de projectleider Oost-Nederland. Het project Stuurkracht is inmiddels afgerond. De resultaten staan beschreven in de eindrapportage en publieksversie. Een van de belangrijkste resultaten uit deze pilot is dat er meer besef is gekomen om het cliëntperspectief meer te betrekken binnen de oplossingen en pilots die worden bedacht rond passend vervoer maar ook binnen andere thema's. Het project RFPN is anders verlopen dan verwacht. Door een veranderende context in de veiligheidshuizen, lijkt het RFPN niet die meerwaarde meer te hebben als vooraf werd verwacht. Dit heeft erin geresulteerd dat, in gezamenlijkheid, is besloten de pilot voortijdig te beëindigen. Daarnaast worden de pilots op het gebied van 24- meldpunt en Passend vervoer op het niveau van Oost Nederland nauw gevolgd. Deze projecten kennen vaak een bovenregionaal karakter en vinden plaats op de bouwstenen die het minst goed geregeld zijn. Het beëindigen van de landelijke coördinatie van het schakelteam en de projectleiding op Oost-Nederland niveau betekent een bedreiging voor de continuïteit, afstemming en het maken van bovenregionale werkafspraken die gemaakt moeten worden met o.a. de politie en de meldkamer. De uiteindelijke werkwijze met betrekking tot passend vervoer wordt pas duidelijk wanneer de juridische en financiële betaaltitel geregeld zijn. De verwachting is dat hier begin 2019 meer over bekend wordt en dat de regelingen vanaf 2020 ingaan.

De andere projecten vallen onder de verantwoordelijkheid van de betreffende regio, gemeente of organisatie. In bijlage 1. staan de pilots benoemd op de verschillende bouwstenen. In de laatste periode zijn er, naast de pilots Passend vervoer en 24 uursmeldpunt, ook veel nieuwe projecten aangevraagd op het gebied van trainingen over hoe om te gaan met personen met verward gedrag. Zorgelijk is dat het merendeel van de projecten zich in de uitvoeringsfase bevinden. Voor de implementatie regionaal, bovenregionaal maar zeker ook landelijk ontbreekt regie. Vanuit Oost-Nederland hebben we dit signaal neergelegd bij ZonMw en het schakelteam. Er wordt landelijk naar een oplossing gezocht.

Kennisdeling

In de afgelopen periode zijn er resultaten bereikt op het gebied van kennisdeling, coaching en sparren. Binnen de regio's hebben de partners informatie uitgewisseld en kennis met elkaar gedeeld. Dit heeft geresulteerd in meer begrip voor partijen en binnen de verdiepingsregio heeft dit geleid tot een cultuuromslag, waarbij niet wordt uitgegaan van de taakopvatting van bestuurders van de diverse organisaties maar waarin de behoefte van de cliënt centraal wordt gesteld.

De regionale projectleiders komen regelmatig bijeen en wisselen kennis en ervaring uit om te komen tot een betere aanpak. Ze zetten elkaars expertise in als dit zinvol is. De projectleiders van Gelderland Midden en Zuid zetten gezamenlijke projecten op, de projectleiders van Twente en IJsselland zijn bij elkaars bijeenkomsten geweest om te vertellen hoe ze het binnen hun regio geregeld hebben. Ook beleidsstukken, projectvoorstellen en notities worden met elkaar gedeeld. Na 1 oktober gaan de regionale projectleiders verder of worden hun taken belegd bij de GGD. De regionale aanpak kan daardoor gecontinueerd worden. De coördinatie op het niveau van Oost-Nederland stopt, waarbij het idee is om de continuïteit te beleggen bij het Expertteam.

In het voorjaar (7 maart 2018) heeft een bijeenkomst plaatsgevonden waarin 13 projecten zich hebben gepresenteerd en waar dialoog mogelijk was over de projecten. Naast dat het een zeer geslaagde bijeenkomst was met ruim 100 deelnemers, is het effect van de bijeenkomst goed zichtbaar geweest. Projectleiders weten elkaar te vinden en projecten worden regionaal uitgerold. Een aantal concrete resultaten (zonder volledig te zijn):

- De projecten ‘Samenwerken in het Veiligheidshuis’ in de Achterhoek, hebben geresulteerd in een werkwijze die wordt overgenomen binnen meerdere Veiligheidshuizen.
- Binnen de pilot Streettriage wordt onderzocht of er mogelijkheden zijn om de pilot Stevige structurele Begeleiding te integreren.
- Vanuit het project telefonische Meldkamer Triage zijn voor de Ambulance en de Politie meldkamer een aantal nieuwe protocollen gemaakt en bestaande protocollen aangescherpt. Deze resultaten worden meegenomen in de werkwijze binnen andere meldkamers en binnen andere pilots m.b.t. tot triage en passend vervoer.
- Het gebruik en de werkwijze van de crisiskaart wordt voorgesteld als werkwijze voor de gehele regio Oost. De werkwijze van de Politie kan daarop worden afgestemd.
- De pilot Streettriage Deventer wordt uitgerold naar Twente.
- De pilot “grip op verwardheid’ wordt in meerdere regio’s uitgerold.
- De resultaten van het project 24/7 advies en meldpunt worden meegenomen bij de ontwikkeling van de andere 24/7 meldpunten binnen de NOG.
- De projecten op het gebied van Passend vervoer worden in samenwerking opgetuigd. Gelderland-Midden en Gelderland-Zuid doen de pilot gezamenlijk. Maar ook de NOG en IJsselland werken samen m.b.t. Passend vervoer, ook om tot gezamenlijke afspraken in de meldkamer te komen.

Stand van zaken per bouwsteen

De bouwstenen

Bouwsteen 1 Inbreng mensen met verward gedrag en omgeving

In alle regio's wordt gewerkt met de crisiskaart of is men voornemens om hiermee (of een soort gelijk iets) te gaan werken. Binnen Gelderland-Midden is een pilot gericht op het geschikt maken van de crisiskaart voor de LVB-doelgroep. Er zou winst te behalen zijn als we binnen Oost-Nederland met alle partijen afspraken maken over het gebruik van de crisiskaart of een werkbaar alternatief. De behoefte aan goede informatie van de cliënt, juist wanneer deze verward is, is bij alle partijen aanwezig. Niet alle partijen zijn ervan overtuigd of de crisiskaart de oplossing is. Voor een uniforme werkwijze voor bijv. de politie, is afstemming op Oost-Nederland niveau wenselijk.

Daarnaast is er veel aandacht geweest voor de inzet van ervaringsdeskundigen. Binnen alle pilots worden ervaringsdeskundigen (of hun naasten) ingezet. De regio Noord-Veluwe heeft vanaf het begin van de landelijke aandacht voor personen met verward gedrag, de nadruk gelegd op de effecten van stigmatisering. Deze aandacht voor stigmateren is inmiddels overgenomen door het landelijke schakelteam. De nadruk op de aanpak en ervaringsdeskundigheid heeft als neveneffect dat er te weinig aandacht is voor het gezonde deel van de burger.

Daarnaast wordt binnen een aantal projecten aangegeven dat de financiering en de structurele aansluiting een punt van zorg is.

Zorgbelang Gelderland wordt binnen Oost-Nederland vaker ingezet als partner binnen de aanpak. Juist omdat zij vanuit cliëntperspectief kunnen meedenken. Daarnaast zijn zij goed in staat om vormen van belangenbehartiging voor cliënten te organiseren. Het project Stuurkracht is een project van Zorgbelang, waarin zij passend en humaan vervoer concretiseren aan de hand van ervaringen van cliënten die gebruik hebben gemaakt van vervoersbewegingen naar een beoordelingslocatie. De uitkomsten van deze pilot zijn meegenomen in de pilots Passend vervoer.

Aanbevelingen

- Informatievoorziening, in de vorm van de crisiskaart, of een soortgelijk systeem, op het niveau van Oost-Nederland implementeren, zodat er eenduidige afspraken gemaakt kunnen worden met de zorgpartners en de politie. Afspraken kunnen gemaakt worden in het Expertteam Verwarde Personen.
- Binnen het thema “Kwetsbare personen’ in de Veiligheidsstrategie 2019-2022 expliciet aandacht besteden aan het cliëntperspectief. Dit door inzet van ervaringsdeskundigen of bijv. het inschakelen van Zorgbelang.

Bouwsteen 2 Preventie en Levensstructuur

In de gemeentelijke monitor van het voorjaar geven alle gemeenten aan aandacht te hebben voor preventie en levensstructuur. Losser geeft aan dat ze, vanwege hun gemeentelijke omvang, geen specifieke aandacht hebben voor deze bouwsteen. De gemeente Barneveld werkt proactief aan een sluitende aanpak voor personen met verward gedrag. Het beeld in de monitor met betrekking tot deze vraag wordt niet herkend. De verwachting is dat in de eindrapportage alle gemeente voldoen aan deze bouwsteen.

Gemeenten maken gebruik van hun bestaande sociale infrastructuur om invulling te geven aan preventie en levensstructuur. Binnen Oost-Nederland zijn de pilots binnen deze bouwsteen met name gericht op het overdragen van aanvullende kennis en training in het omgaan met deze doelgroep. Daarnaast ontpoppen zich in meerdere gemeenten initiatieven om specifieke expertise in te zetten binnen wijkteams. De gemeente Haaksbergen doet bijv. mee aan een pilot Wijkgerichte GGZ.

Binnen deze bouwsteen lijkt het een opgave om Veiligheid en Zorg, ook de wethouders Zorg en de burgemeesters, op een lijn te krijgen wat betreft preventie en bemoeizorg. In meerdere regio's wordt aangegeven dat er vanuit Veiligheid en vanuit burgemeesters twijfels bestaan over de gewenste betrokkenheid van gemeenten bij bemoeizorg en preventie, daar waar het gaat om de mate waarin een gemeente moet ingrijpen in de persoonlijke levenssfeer van burgers. Samenwerking en afstemming tussen Veiligheid en Zorg blijft een punt van aandacht.

Bouwsteen 3 Vroegtijdige signalering

Vroegtijdige signalering geven gemeenten vorm binnen hun sociale infrastructuur, veelal ingevuld door de wijkteams. In Oost-Nederland bestaat er op regionaal niveau structurele samenwerking tussen gemeente, politie en GGZ. Een aantal gemeenten geeft aan dat het lastig is om de GGZ te betrekken voor preventie en vroegtijdige signalering, omdat deze taken niet persoonsgebonden, en daardoor niet gefinancierd worden binnen de GGZ. Een aantal gemeenten koopt deze taken apart in bij de GGZ.

Vroegtijdige signalering wordt vaak ingevuld door inzet van trainingen gericht op het herkennen van signalen van verward gedrag. De doelgroep aan wie training of voorlichting wordt gegeven wisselt per regio.

In Heerde richt met zich met name op vrijwilligers, in Gelderland- Midden op het personeel van de meldkamer, In IJsselland op eerstelijns professionals. De trainingen en voorlichting worden gefinancierd vanuit subsidie. Structurele borging van de trainingen is nergens nog geregeld.

In de voorjaarsmonitor gaven drie gemeenten aan geen specifieke aandacht te hebben voor vroegtijdige signalering. De regionale projectleiders hebben acties uitgezet waardoor de verwachting is dat in de eindmonitor alle gemeenten invulling hebben gegeven aan deze bouwsteen.

Bouwsteen 4 Melding

Deze bouwsteen is in vrijwel geen enkele regio volledig gerealiseerd. Alleen Ede en Arnhem geven aan een meldpunt te hebben voor personen met verward gedrag. Andere gemeenten laten de melding via sociaal team verlopen. De wijze waarop de bereikbaarheid buiten kantooruren en in het weekend is geregeld is nog zoeken. Regio's zoeken naar de wijze waarop ze invulling moeten en willen geven aan de totale omvang van deze bouwsteen. De bouwsteen komt in alle regionale plannen voor, waarbij gemeenten aangeven dat Melding niet per gemeente maar regionaal geregeld moet worden. Alle regio's inventariseren de mogelijkheden en consequenties van uitbreiding van de bereikbaarheid van regionale/lokale meldpunt(en). Vaak met behulp van ZonMW subsidie, waarbij we in Oost-Nederland koploper waren in het aanvragen van ZonMw subsidie voor de ontwikkeling van deze bouwsteen.

Binnen deze bouwsteen vallen ook de acute meldingen. Deze verlopen via de meldkamers. Binnen de meldkamers in Oost-Nederland wordt verschillend invulling gegeven aan de triage van de melding. Deze verschillende werkwijzen worden vergroot door de pilots passend vervoer. Met name in de meldkamer Oost Nederland (MON) voor de Veiligheidsregio IJsselland en Veiligheidsregio Noord- en Oost- Gelderland. Is dit problematisch. De verschillende projecten Passend vervoer in de regio Noord-Veluwe, IJsselland en Oost-Veluwe/Achterhoek doen een beroep op verschillende werkwijzen van de meldkamer. Dit dreigt een onwerkbaar situatie te worden om urgente meldingen adequaat af te kunnen handelen.

Daarnaast speelt de ontwikkeling van de landelijke meldkamer (LMO). De LMO zal in het eindbeeld bestaan uit maximaal tien meldkamerlocaties die werken volgens een landelijk gestandaardiseerde werkwijze. Hoe deze ontwikkelingen zich verhouden tot de verschillende bouwstenen is nog onduidelijk.

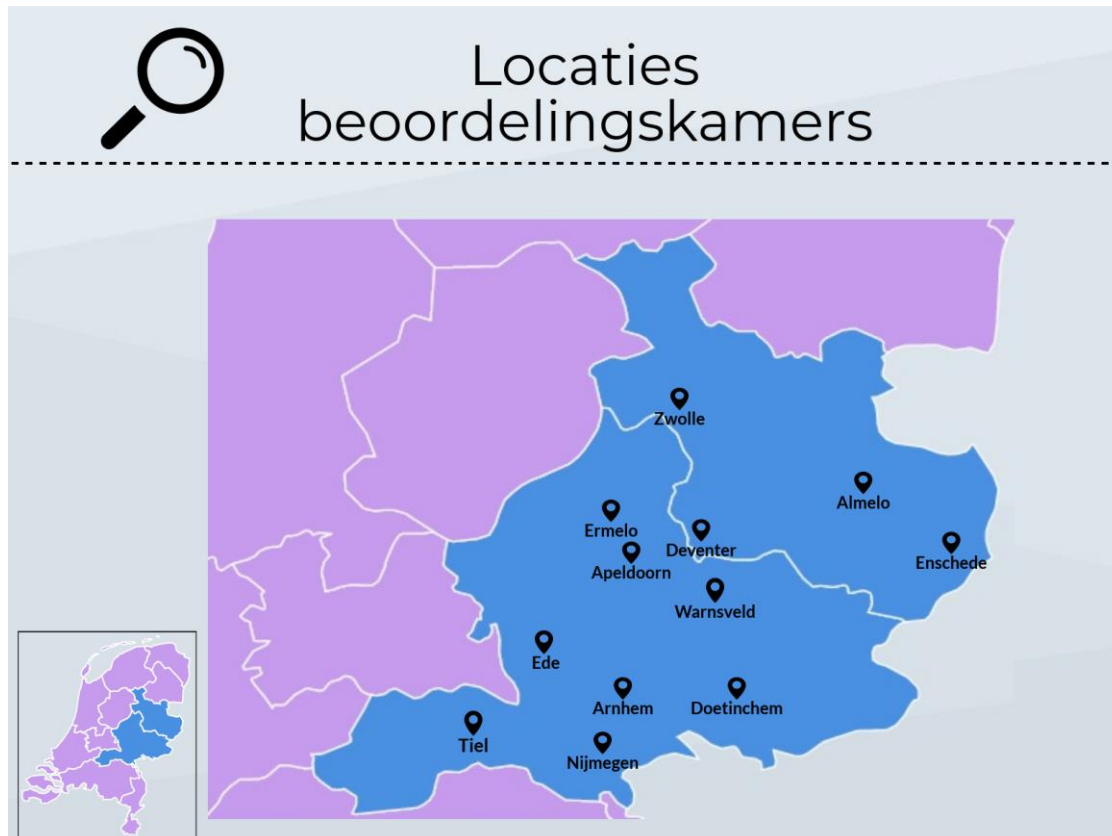
In de verschillende overlegvormen komt vaak naar voren dat gemeenten en partners worstelen met de grote hoeveelheid aan 'triage momenten'. De politie, de ambulance, de meldkamer, de beoordelingslocatie en de GGZ-triagist: wie doet wat en wanneer. Afstemming en eenheid binnen de verschillende triages is wenselijk.

Aanbeveling

- Binnen de ontwikkelingen van de LMO, Oost-Nederland de aanpak voor personen met verward gedrag meenemen, met name die betrekking hebben op de bouwstenen melding en passend vervoer.

- Binnen het Expertteam Verwarde Personen, de verschillende triage momenten in kaart brengen, consequenties bespreken en waar mogelijk afspraken maken op niveau van Oost-Nederland

Bouwsteen 5 Beoordeling en risicotaxatie

Alle regio's hebben één of meerdere beoordelingsruimtes, zie afbeelding. De gemeenten Enschede, Brummen en Scherpenzeel geven aan dat ze onbekend zijn met de beoordelingslocaties. De gemeenten Nijmegen, Heerde en Zwartewaterland geven aan dat de beoordelingslocaties niet voldoen aan de eisen. Binnen het expertteam verwarde personen, wordt een onderzoek uitgevoerd naar de beoordelingslocatie, waarbij gekeken wordt naar de spreiding, de aanrijtijden en de ervaringen met de bestaande beoordelingslocaties. De resultaten kunnen worden meegenomen bij de doorontwikkeling van de beoordelingskamer in multifunctionele beoordelingskamer en/of beveiligde beoordelingskamers. Het dilemma om een beoordelingslocatie financieel rendabel te houden heeft het een bepaald volume (aantal cliënten) nodig, versus het uitgangspunt om de beoordeling zoveel mogelijk in de thuish situatie te laten plaatsvinden, speelt binnen alle regio's. Het Expertteam zou liever spreken van opvanglocaties in plaats van beoordelingslocaties. Ook omdat het gaat over de eerste opvang van de persoon.

Aanbeveling

- De resultaten van het onderzoek van het expertteam naar de beoordelingskamers meenemen bij de doorontwikkeling van de beoordelingskamers. Bezien op consequenties voor de partners binnen het Veiligheidsnetwerk Oost Nederland. Waarbij breder zou moeten worden gekeken: het gaat om de gehele opvanglocaties.

Bouwsteen 6 Toeleiding

In vrijwel alle regio's vindt multidisciplinair casusoverleg plaats. Veel regio's kennen een groot aantal "overlegtafels" gericht op verschillende doelgroepen. De niveaus waarop deze casusoverleggen plaatsvinden wisselen van regionaal niveau (vaak bij een Veiligheidshuis) tot lokaal niveau (bij wijkteams). De regio Gelderland-Zuid heeft bijvoorbeeld een multidisciplinair interventieteam (GGZ, beschermd wonen, MEE, verslavingszorg, GGD) die binnengekomen meldingen de-escaleren en toe leiden naar zorg.

De wijze waarop een casus geëscaleerd wordt, is verschillend per gemeente. Een aantal gemeenten maakt gebruik van het AVE-model (Aanpak Voorkomen Escalatie) Uit de voorjaarsmonitor komt naar voren dat er relatief veel gemeenten binnen Oost Nederland zijn (Twente, IJsselland en Veluwe) waar geen afspraken liggen m.b.t. tot escalatie van een casus. De afgelopen maanden zijn hier gericht acties opgezet en de verwachting is dat ook bovengenoemde regio's en gemeenten een escalatiemodel hanteren.

Het RFPN kan gezien worden als een escalatiemogelijkheid voor het veiligheidshuis. De pilot wees uit dat Enschede en Arnhem relatief veel gebruik maakten van deze mogelijkheid. Binnen de andere veiligheidshuizen werd aangegeven dat de Veiligheidshuizen inmiddels beschikken over eigen escalatie mogelijkheden en dat zij het mandaat hebben om maatregelen in te zetten die zij nodig achten. De oorspronkelijke meerwaarde van het RFPN is hiermee grotendeels verdwenen.

In de regio Gelderland-Midden werken de veiligheidshuizen en de OGGZ van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden samen in een weegtafel. De weegtafel is een afstemmingsoverleg van veiligheidshuizen en OGGZ waarin casuïstiek van onder andere personen met verward gedrag wordt besproken.

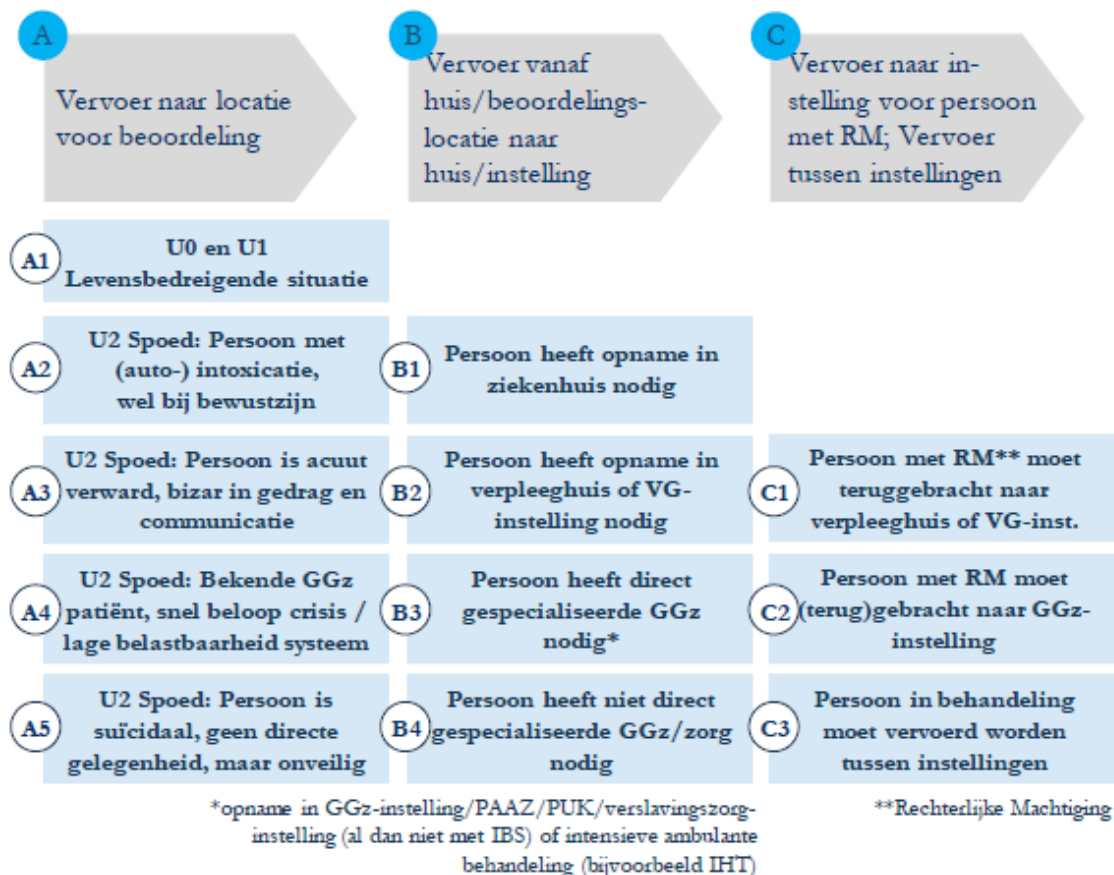
Regio's Twente en IJsselland zijn samen aangewezen als 'Spotlightregio' van het voormalige programma Continuïteit van Zorg (www.continuiteitvanzorg.nl). Het programma heeft een impuls gegeven aan het Forensisch Circuit Oost-Nederland, waarin alle relevante partijen gezamenlijk een overzicht hebben ontwikkeld met daarin de verschillende op-, af- en doorstroommogelijkheden tussen de verschillende partners en zorg- en begeleidingsvormen. Uitgangspunten daarbij zijn dat de zorgketen geen vast begin of einde kent en geen vaste richting of volgorde kent.

Aanbeveling

- RFPN evalueren en op basis daarvan afspraken maken over vervolg en eventuele borging van het RFPN.
- Agenderen van de consequenties van ontwikkelingen op gebied van 'continuïteit van zorg, Wet verplichte GGZ, Module acute psychiatrie in het expertteam Verwarde Personen.

Bouwsteen 7 Passend vervoer

Vervoersmomenten en groepen personen die centraal staan in model vervoer

Passend vervoer is de bouwsteen die over verschillende vervoersbewegingen gaat, zie bovenstaande afbeelding. Het is de bouwsteen waar het afgelopen half jaar binnen Oost-Nederland de grootste vooruitgang is geboekt. Eind vorig jaar waren er binnen alle regio's nog geen concrete plannen en afspraken om het Passend Vervoer te realiseren. Inmiddels zijn er binnen alle regio's pilots Passend vervoerd. De volgende pilots lopen:

- Twente: Pilot Streettriage. De pilot bevindt zich in de opstartfase. De start van het project verloopt nog niet soepel; de personele bezetting van de pilot is nog niet geregeld.
- Noord- Veluwe: neemt deel aan de pilot van GGZ-Centraal, waarbij de GGZ-vervoersdienst het passend vervoer gaat invullen. Project is gestart.

- IJsselland heeft afspraken met de verschillende partners gemaakt over Passend Vervoer. Deze afspraken worden geformaliseerd in een samenwerkingsovereenkomst.
- Binnen Midden-IJssel/ Oost-Veluwe en de Achterhoek is het Witte Kruis een pilot gestart voor de ontbrekende hiaten in het Passend vervoer, dit in nauwe samenwerking met de GGD-NOG.
- In de regio's Gelderland-Midden en Gelderland-Zuid is in januari een pilot gestart door de RAV in samenwerking met o.a. de Pompekliniek. De pilot is inmiddels operationeel.

Bovenstaande ontwikkelingen zijn positief maar laten ook zien dat Passend vervoer niet in alle regio's niet op 1 oktober geregeld is. De voorbereiding van de pilot kost tijd, waardoor een aantal pilots pas eind van dit jaar operationeel zal zijn.

Binnen de huidige financieringsystematiek van Passend vervoer in de zorgketen is er op dit moment geen structurele financiering mogelijk voor andere vervoersvormen dan die van ambulancediensten. Landelijk wordt gewerkt aan structurele oplossingen. De verwachting is dat het ministerie van VWS begin 2019 met de kaders komt. Dan kan er een aanwijzing worden gegeven aan de Nza en zal contractering en bekostiging vanaf 1-1-2020 regulier plaatsvinden in het geval van de Zvw. Als er middelen toegevoegd worden aan de Wmo2015 dan zal dat in de meicirculaire of de september-circulaire worden toegevoegd (en kan inkoop ook per 1-1-2020 kunnen plaatsvinden). Tot die tijd zullen de regio's aanspraak kunnen maken op de subsidieregelingen van ZonMw. Naast het financiële vraagstuk zal gelijktijdig landelijk helderheid moeten komen over het verantwoordelijkheidsvraagstuk: wie is verantwoordelijk voor welke vervoersbeweging?

De regio's binnen Oost-Nederland hebben positieve invloed uitgeoefend op de landelijke ontwikkelingen wat betreft Passend vervoer. Concreet heeft zich dit vertaald in een 'rode draden notitie' van het schakelteam, waarin veel aanbevelingen vanuit Oost-Nederland terug te zien waren.

Bouwsteen 8 Passende Ondersteuning zorg en straf

Deze bouwsteen wordt door de regio's verschillend geïnterpreteerd en op verschillende manieren ingevuld. Maar binnen alle regio's is de insteek dat mensen een passende combinatie van ondersteuning, zorg en zo nodig straf krijgen. Er is aandacht voor de continuïteit van de ondersteuning of zorg, ook in het geval van een strafrechtelijk traject. Zorg- en veiligheidsprofessionals hebben nauw contact, stemmen af en pakken door. In bijna alle regio's wordt deze samenwerking binnen het Veiligheidshuis gezocht.

Aandachtspunten die naar voren komen binnen deze bouwsteen is het aanbod van Hoog beveiligde zorg: veelal een combinatie van zorg, ondersteuning en beveiliging voor moeilijk plaatsbare en hanteerbare personen (complexe problematiek en hoge mate van agressie), Time-out bedden en onconventionele woonvormen. De aanwezigheid van deze voorzieningen worden binnen Oost-Nederland niet als toereikend gezien en/of er is onvoldoende kennis aanwezig over het beschikbare aanbod.

In de regio Noordoost-Gelderland is men gestart met maatwerkwoningen. Het idee is dat hier mensen zelfstandig kunnen wonen die niet zomaar in de wijk kunnen wonen en dat aan hen

ondersteuning/zorg op maat wordt aangeboden. Dit idee komt voort uit een projectgroep complexe casuïstiek waarin casussen worden behandeld die meermaals zijn vastgelopen binnen de normale structuren. Daarnaast is in de Achterhoek de pilot “ Samenwerken in het Veiligheidshuis:” afgerond. De resultaten uit dit onderzoek zijn uitgerold naar andere veiligheidshuizen binnen Oost-Nederland.

Bouwsteen 9 Informatievoorziening

Vanwege de complexiteit van het onderwerp geven regio's aan dat zij moeite hebben invulling te geven aan deze bouwsteen. De complexiteit is gelegen in privacy, ICT en wetgeving. Het onderwerp informatievoorziening maakt onderdeel uit van verschillende projecten. Mede hierdoor bestaan er soms in één regio verschillende convenanten naast elkaar, bijvoorbeeld bij het Veiligheidshuis, acute GGZ of bemoeizorg. Er is sprake van handelingsverlegenheid ten aanzien van het kunnen en willen delen van informatie. Terugkoppeling in het netwerk (bijvoorbeeld terugkoppeling over een persoon naar politie na vervoer van een persoon naar de beoordelingslocatie) vindt nog weinig plaats. Gemeenten zijn bezig met de uitvoering van de nieuwe wet AVG, waardoor ook een aantal vraagstukken rond informatiedeling binnen het domein van Zorg en Veiligheid worden aangepakt.

“Ontbrekende” bouwstenen

Binnen alle bouwstenen bestaat er weinig aandacht voor wonen en participatie. De rol van woning coöperaties is niet overal helder en wordt nog vaak onderbenut. Zij kunnen een belangrijke rol spelen binnen preventie en andere bouwstenen. De afgelopen periode hebben meerdere woningcorporaties bij de projectleider van Oost Nederland aangegeven dat zij graag meer betrokken willen worden bij de sluitende aanpak. Ook vanuit de toename aan overlast, ondervinden zij de gevolgen. De wet aanpak Woonoverlast mogelijkheden om gedragsaanwijzingen te geven aan overlastgevers.

Ook participatie wordt binnen de bouwstenen onderbelicht. Uit onderzoek blijkt dat het hebben van een woning en het hebben van een passende dagbesteding bepalend zijn voor de preventie en stabiliteit voor personen met verward gedrag. Binnen het realiseren van een sluitende aanpak zouden deze thema's een grotere rol moeten innemen.

Aanbeveling

- De mogelijkheden van de wet Aanpak Woonoverlast op het niveau van Oost-Nederland onderzoeken in relatie tot de sluitende aanpak voor personen met verward gedrag.

Mogelijke speerpunten voor het Veiligheidsnetwerk Oost-Nederland

Onderstaand nog een keer samenvattend alle mogelijke speerpunten voor het Veiligheidsnetwerk Oost-Nederland op een rijtje:

1. Inclusieve & Veilige wijk

- De mogelijkheden van de wet Aanpak Woonoverlast op het niveau van Oost-Nederland onderzoeken in relatie tot het Expertteam Verwarde personen. Het gaat hierbij specifiek over de vraag hoe gemeenten deze wet kunnen inzetten voor de aanpak van personen met verward gedrag.
- Informatievoorziening, door gebruik te maken van de crisiskaart, of soortgelijk systeem, op het niveau van Oost-Nederland implementeren, zodat er eenduidige afspraken gemaakt kunnen worden met de zorgpartners en de politie. Afspraken kunnen gemaakt worden in het Expertteam Verwarde Personen.
- Meer aandacht besteden aan cliëntperspectief is een zeer algemeen thema, maar kan ook binnen het thema 'Kwetsbare personen' in de *Veiligheidsstrategie 2019-2022* aandacht krijgen, bijvoorbeeld door inzet van ervaringsdeskundigen of het inschakelen van Zorgbelang.

2. Zorg & veiligheid

- Binnen de ontwikkelingen van de LMO Oost-Nederland de aanpak voor personen met verward gedrag meenemen, met name die betrekking hebben op de bouwstenen melding en passend vervoer.
- Binnen het Expertteam Verwarde Personen, de ontwikkelingen binnen het LMO en andere triage momenten volgen, consequenties bespreken en waar mogelijk afspraken maken op niveau van Oost-Nederland.
- De resultaten van het onderzoek van het expertteam naar de beoordelingskamers meenemen bij de doorontwikkeling van de beoordelingskamers. Bezien op consequenties voor de partners binnen het Veiligheidsnetwerk Oost Nederland. Waarbij de beoordelingslocaties eigenlijk verbreed moet worden naar opvanglocaties.
- Eventuele aanbevelingen en opvolging van het RFPN
- Agenderen van de consequenties met betrekking tot ontwikkelingen op gebied van 'continuïteit van zorg, Wet verplichte GGZ, Module acute psychiatrie in het expertteam Verwarde Personen.

3. Samenwerking

- Structurele invulling geven aan het kennisdelen rond dit thema binnen de regio's. In de *Veiligheidsstrategie 2019-2012* aangeven op welke wijze de kennisdeling plaats zal vinden.

- De pilots in het kader van de sluitende aanpak voor personen met verward gedrag volgen op hun resultaten. Op basis van resultaten kijken of pilots kunnen worden uitgerold naar andere regio's en hoe structurele borging geregeld kan worden. Het Expertteam zou hier mogelijk een rol in kunnen betekenen.
- Samenwerking tussen Veiligheid en Zorg blijft een punt van aandacht, ook binnen het bredere thema 'Kwetsbare' personen. De afgelopen periode heeft duidelijk gemaakt dat wanneer je 'de cliënt' centraal zet, dit op gespannen voet staat met onze systemen en verkokerd beleid. De noodzaak tot verbinding tussen de sectoren blijft van cruciaal belang. Het Expertteam heeft het idee geopperd om de betrokken burgemeesters en wethouders van ieder district een of twee keer per jaar bij elkaar te zetten, als aanvulling op de BBG. Het Veiligheidsnetwerk meer bezien vanuit inhoud in plaats vanuit naamgeving. Het is het (informatie) knooppunt waar straf en zorg bij elkaar komt.
- Onderzoeken of de gezamenlijke GGD-en Oost-Nederland een rol kunnen spelen binnen de doorontwikkeling en borging van een sluitende aanpak in Oost-Nederland.

Bijlage 1

Projecten op de verschillende bouwstenen

Bouwsteen	Pilot
Realiseren Sluitende aanpak	• Gelderland Zuid, Twente, Oost-Nederland, GGD-NOG, Twente, Oost Veluwe • Een haak met en uit de verwarring, Doetinchem
Bouwsteen 1 Inbreng mensen met verward gedrag en hun omgeving	• Ketenbreed meld en adviespunt 'personen met verward gedrag' regio Gelderland Midden • Samenwerken in het Veiligheidshuis: een herstelgerichte aanpak voor personen met verward gedrag • Samenwerken in het Veiligheidshuis: Proactieve inzet van voorwaardelijke machtiging om crises, escalaties en recidieven te voorkomen • Samenwerken in het Veiligheidshuis: triage en toeleiding bij personen met verward gedrag • Begeleid vervoer voor personen met verward gedrag in onveilige situaties waarbij gedragsproblematiek voorop staat in de regio's Gelderland-Midden en Gelderland-Zuid • Crisiskaart Veluwe & Veluwevallei • Centraal punt crisiskaart Twente
Bouwsteen 2 Preventie en levensstructuur	• Training en Begeleiding Vrijwilligers om verward gedrag te signaleren en mee om te gaan • Pilot 'Stevige Structurele Begeleiding' • Crisiskaart Veluwe & Veluwevallei • Grip op verwardheid Raalte Olst-Wijhe • Project Centraal punt crisiskaar Twente • Draagvlak voor Eerste hulp bij psychische problemen volgens Mental Health First Aid in de regio Gelderland Midden • Eerste hulp bij psychische problemen volgens Mental Health First Aid (MHFA) in de regio Rijk van Nijmegen en Rivierenland (GHOR regio Gelderland Zuid) • Grip op verwardheid Nunspeet, Elburg, Oldebroek (NEO)
Bouwsteen 3 vroegtijdige signalering	• Samenwerken in het Veiligheidshuis: Proactieve inzet van voorwaardelijke machtiging om crises, escalaties en recidieven te voorkomen • Training en Begeleiding Vrijwilligers om verward gedrag te signaleren en mee om te gaan • Crisiskaart Veluwe & Veluwevallei • Scholing omgaan met verward gedrag, Zwolle
Bouwsteen 4 Melding	• Telefonische Meldkamer Triage Gelderland-Midden aangaande Personen met Verward Gedrag • Samenwerken in het Veiligheidshuis: Proactieve inzet van voorwaardelijke machtiging om crises, escalaties en recidieven te voorkomen • Ketenbreed meld en adviespunt 'personen met verward gedrag' regio Gelderland Midden

	• 24/7 regionaal advies- en meldpunt voor personen met verward gedrag Oost-Veluwe • Sluitende aanpak voor personen met verward gedrag in de regio IJsselland • Street Triage Deventer • 24/7 regionaal advies- en meldpunt voor personen met verward gedrag Oost-Veluwe • Regionaal 24/7 Meld- en Adviespunt voor Maatschappelijke Zorg in IJsselland
Bouwsteen 5 Beoordeling en risicotaxatie	• Samenwerken in het Veiligheidshuis: een herstelgerichte aanpak voor personen met verward gedrag • Samenwerken in het Veiligheidshuis: Proactieve inzet van voorwaardelijke machtiging om crises, escalaties en recidieven te voorkomen • Ketenbreed meld en adviespunt 'personen met verward gedrag' regio Gelderland Midden • Opvang van verwarde mensen onder invloed van alcohol en drugs in Arnhem • 24/7 regionaal advies- en meldpunt voor personen met verward gedrag Oost-Veluwe • Sluitende aanpak voor personen met verward gedrag in Zwolle • Street Triage Deventer • Deskundigheidsbevordering medewerkers rijdienst RAV IJsselland inzake patiënten met verward en/of psychiatrisch gedrag
Bouwsteen 6 Toeleiding	• Samenwerken in het Veiligheidshuis: Proactieve inzet van voorwaardelijke machtiging om crises, escalaties en recidieven te voorkomen • Ketenbreed meld en adviespunt 'personen met verward gedrag' regio Gelderland Midden • Opvang van verwarde mensen onder invloed van alcohol en drugs in Arnhem • 24/7 regionaal advies- en meldpunt voor personen met verward gedrag Oost-Veluwe • Sluitende aanpak voor personen met verward gedrag in regio IJsselland • Street Triage Deventer
Bouwsteen 7 Passend vervoer	• Begeleid vervoer voor personen met verward gedrag in onveilige situaties waarbij gedragsproblematiek voorop staat in de regio's Gelderland-Midden en Gelderland-Zuid • Ketenbreed meld en adviespunt 'personen met verward gedrag' regio Gelderland Midden • 'Stuurkracht'. Projectinitiatief rond vervoer voor mensen met verward gedrag in de Verdiepingsregio Oost • Inzet van ambulancezorg (B-urgentie) voor vervoer van personen met verward gedrag in de regio's Gelderland-Midden en Gelderland-Zuid als veiligheidsmaatregelen en specialistische GGZ-begeleiding niet nodig zijn • Monitoring en registratie RAV-ritten acute psychiatrie Gelderland Midden • Streettriage

Bouwsteen 8 Passende ondersteuning, zorg en straf	• Samenwerken in het Veiligheidshuis: een herstelgerichte aanpak voor personen met verward gedrag • Samenwerken in het Veiligheidshuis: Proactieve inzet van voorwaardelijke machtiging om crises, escalaties en recidieven te voorkomen • Sluitende aanpak voor personen met verward gedrag in Zwolle • Stimuleren ontwikkeling van een lokale aanpak op mensen met verward gedrag
Bouwsteen 9 Informatievoorziening	• Ketenbreed meld en adviespunt "personen met verward gedrag" regio Gelderland Midden (Gelderland) • Samenwerken in het Veiligheidshuis: een herstelgerichte aanpak voor personen met verward gedrag (Gelderland) • Samenwerken in het Veiligheidshuis: Proactieve inzet van voorwaardelijke machtiging om crises, escalaties en recidieven te voorkomen (Gelderland) • Training en Begeleiding Vrijwilligers om verward gedrag te signaleren en mee om te gaan (Gelderland) • Crisiskaart Veluwe & Veluwevallei • Sluitende aanpak gemeente Zwolle